

نقش راهبردی سازواری اجتماعی امامان(ع) در استمرار حیات شیعه

چکیده محتوایی

بیان مدعا (دکتر محمد دوست):

مناسبات اجتماعی-سازنده، از شروط تداوم حیات-انسانی و از عوامل مؤثر در دستیابی به اهداف یا برون-رفت از چالش‌های زندگی جمعی است. در اقلیت-بودن شیعه، درکنار دورنگه-داشتن آن‌ها از صحنه قدرت-سیاسی و اقتصادی، رهبران-شیعه را ناگزیر به استفاده از تدابیر فرهنگی به-مثابه قدرت-نرم شیعیان، برای رهاسازی پیروان-شان از گرفتاری-های-شدید سیاسی اقتصادی نمود، تا ضمن حفاظت از اقلیت-شیعه، آنان را به گروه-اجتماعی منسجم، مؤثر و پویا تبدیل نمایند. این-که مهم-ترین راهبرد امامان-شیعه، برای دستیابی به چنین موقعیتی، چه چیزهایی بوده است، مسأله این پژوهش است، کوششی که درصدد است بر اساس منابع تاریخی و با رویکردی توصیفی-تحلیلی، بر «سازواری اجتماعی» به عنوان تدبیر راهبردی امامان(ع)، شاخصه-ها و پیامدهای آن تأکید کند. از نظر این پژوهش «تقویت همبستگی درونی» و «افزایش همگرایی بیرونی»؛ از جمله پشتوانه-های-اجتماعی ساخت داخلی و خارجی موجودیت و قدرت است، که از رهگذر حفظ وحدت-اجتماعی، گسترش زندگی نیک-خواهانه و بالابردن شأن-اجتماعی شیعیان؛ موجبات تمایز بیرونی و گسترش-تدریجی حوزه نفوذ-اجتماعی ایشان در جغرافیا و تاریخ گسترده-تری را فراهم آورد. به نظر می-رسد واکاوی مستند این مظاهر، بتواند الگوی کارآمدی برای بازیابی اسباب حیات گذشته و اقتدار آینده شیعه باشد. چنان-که می‌تواند ره-آوردهائی بنیادین در جهت درخشندگی تمدن-اسلامی به-طور عام و تقویت نقش-آفرینی-شیعه در آن به-طور خاص عرضه نماید.

ناقد اول (استاد باقری):

موضوع بحث بسیار پرجاذبه و کاربردی است؛ نویسنده محترم با تدبیر و تحقیق خوبی که داشته اند هم در پایان نامه و هم در مقاله کار بسیار خوب و در خور تحسینی را ارائه داده اند؛ واژه سازواری با هم زیبایی دارای ابهام است و در عنوان و متن مقاله ابهام ناپستی باشد؛ در موضوع سازواری و مدارای اجتماعی بزرگنمایی شده است، عوامل زیادی هست که در استمرار حیات شیعه نقش زیادی داشته اند؛ اشراب سازواری به همه عوامل موجود بوده است؛ دوراهکار برای سازواری ارائه شده که 1- تقویت همبستگی درونی و 2- تقویت همگرایی بیرونی است. در بخش اول نهاد وکالت و نظام مالی منظم را آوردید که بسیار خوب است اما سوال بنده این است که اینها قسیم همدیگر هستند یا قسم هم هستند، که در این قسمت کم کاری شده و بهتر است که بیشتر کار شود. در همگرایی بیرونی اینها کمتر هست که بایستی بیشتر کار شود؛ نقش مناظرات باید پررنگ تر ارائه شود؛ نقش اخلاق خوب مسلمانان نیز پررنگ تر ارائه شود؛ پیشینه مقاله را نیز میتوان قوی تر و غنی تر کرد.

ناقد دوم (دکتر رضایی):

ابهام در واژه ها، عدم امکان شمولی برای واژه سازوار؛ لازم است در همه اصناف اشاره شود، یعنی تعامل امامان در همه اصناف نه یک عده خاص؛ باید بعد اجتماعی توضیح داده شود؛ نمونه هایی از مراسمات، آیین های مذهبی و ... اشاره شده است که جزو خوبی های مقاله هست اما دارای ضعف هایی نیز هست، چون برای خیلی از انمه نتوانسته اند که پیدا کنند؛ با توجه به نیازهای روز جامعه، در دوره های مختلف تشکیلات و واژگان معنای خاص خودش را دارد؛ شیعه گری در جهان اسلام را بایستی به آن ورود شود. اندلس و ... ؛ بخش های مختلف باید مجزا آورده شود؛ چکیده دارای اشکال است و باید حاصل مقاله باشد؛ منابع باید قوی تر باشد؛ روش علمی مقاله استاندارد نیست.